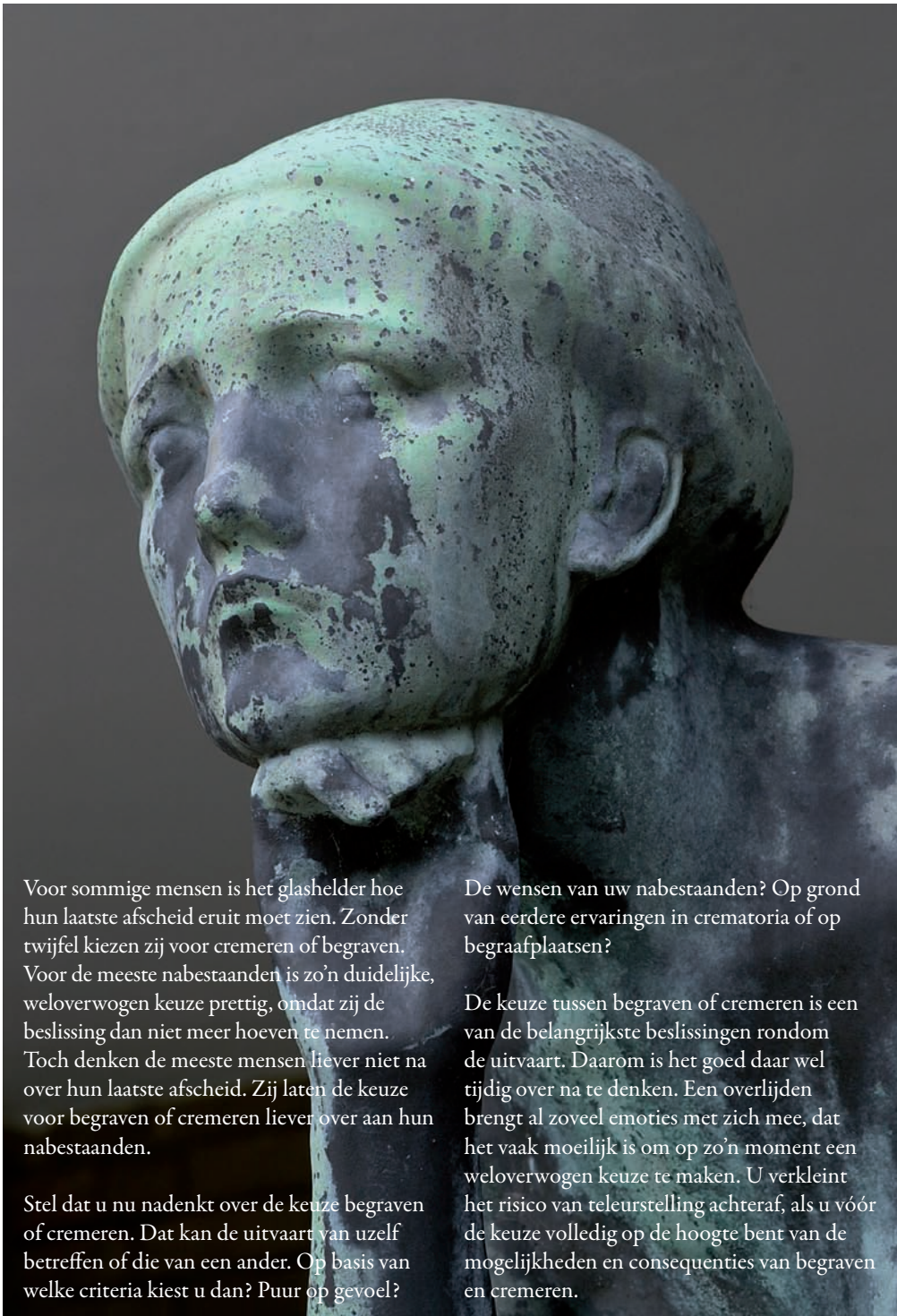

Cremeren of begraven?

de Facultatieve

Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie

Voor sommige mensen is het glashelder hoe hun laatste afscheid eruit moet zien. Zonder twijfel kiezen zij voor cremieren of begraven. Voor de meeste nabestaanden is zo'n duidelijke, weloverwogen keuze prettig, omdat zij de beslissing dan niet meer hoeven te nemen. Toch denken de meeste mensen liever niet na over hun laatste afscheid. Zij laten de keuze voor begraven of cremieren liever over aan hun nabestaanden.

Stel dat u nu nadenkt over de keuze begraven of cremieren. Dat kan de uitvaart van uzelf betreffen of die van een ander. Op basis van welke criteria kiest u dan? Puur op gevoel?

De wensen van uw nabestaanden? Op grond van eerdere ervaringen in crematoria of op begraafplaatsen?

De keuze tussen begraven of cremieren is een van de belangrijkste beslissingen rondom de uitvaart. Daarom is het goed daar wel tijdig over na te denken. Een overlijden brengt al zoveel emoties met zich mee, dat het vaak moeilijk is om op zo'n moment een weloverwogen keuze te maken. U verkleint het risico van teleurstelling achteraf, als u vóór de keuze volledig op de hoogte bent van de mogelijkheden en consequenties van begraven en cremieren.

Hunebedden in Nederland.

Een stukje geschiedenis

In de vroegste tijd werden de overledenen gecremeerd en vervolgens werd hun as begraven. De Romeinen begroeven hun doden, maar pasten ook crematie toe. Vanaf Karel de Grote (rond 800) werd in het Westen begraven gemeengoed. Als christelijke vorst verbood hij het cremeren zelfs (in 785). Zo bleef begraven de volgende elf eeuwen de enige manier van dodenbezorging.

In 1913 werd het eerste crematorium van ons land in Driehuis (gemeente Velsen, Noord-Holland) gebouwd: het Crematorium Westerveld. Om een proefproces uit te lokken werd hier op 1 april 1914 de eerste crematie uitgevoerd. Omdat deze illegaal was, werd proces-verbaal opgemaakt, maar op basis van de gebrekkige Begrafeniswet sprak de rechtbank iedereen vrij. Vanaf dat moment werd cremeren gedoogd. Dat duurde tot 1955 toen crematie wettelijk werd toegestaan. Het was echter pas in 1991 dat begraven en cremeren wettelijk gelijk gesteld werden.

Crematorium Westerveld in 1913.

De wens van de overledene

De eerste overweging bij de keuze voor cremeren of begraven is de wens van de overledene. Zo staat het ook in de Wet op de lijkbezorging, die allerlei zaken rondom de uitvaart vastlegt. Al direct in het begin staat er: 'De bezorging geschiedt overeenkomstig met de wens of de vermoedelijke wens van de overledene.' Tegenwoordig zijn er steeds meer mogelijkheden op het gebied van begraven en cremeren, waardoor het laatste afscheid ook een heel persoonlijk afscheid kan worden: geheel naar wens van de overledene. Wij zetten de vele mogelijkheden op dit gebied voor u op een rijtje.

Begraven – punten ter overweging

Welke begraafplaats?

Er zijn twee soorten begraafplaatsen: Een algemene begraafplaats is eigendom van de gemeente. Een bijzondere begraafplaats is eigendom van een stichting, een bedrijf, een natuurlijke persoon of een kerkgenootschap. Zo zijn er katholieke, islamitische en joodse begraafplaatsen en natuurbegraafplaatsen. Zo'n bijzondere begraafplaats werd vroeger ook wel 'particuliere begraafplaats' genoemd. Zowel bij een algemene begraafplaats als een bijzondere begraafplaats kan iemand een graf 'kopen'. Hij koopt het recht op het graf en wordt daarom de 'rechthebbende' genoemd. Maar eigenlijk huurt die persoon een graf.

De 'koop' is voor een bepaalde tijd. Iedereen is vrij om elke begraafplaats te kiezen. Uitzonderingen zijn er wel. De meeste parochiebegraafplaatsen zijn bedoeld voor de leden van de betreffende parochie. En op een eiland als Schiermonnikoog kunnen alleen inwoners van 'Schier' en ex-eilanders begraven worden.

Welk soort graf?

Er zijn verschillende soorten graven in Nederland:

- ▶ een eigen graf;
- ▶ een algemeen graf;
- ▶ een familiegraf.

De grafkeuze heeft gevolgen voor de kosten, voor de duur van het recht op het graf en voor het monument bij het graf.

Een eigen graf 'koopt' u voor een periode van twintig jaar. Daarna kunnen de nabestaanden kiezen of zij de termijn willen verlengen. Bij een eigen graf zijn er veel mogelijkheden om een grafsteen of gedenkmonument te plaatsen. Daarbij moet u zich wel houden aan de regels die de begraafplaats stelt.

In een algemeen graf worden meerdere personen onder elkaar begraven. In de meeste algemene graven is plaats voor drie personen. Dat zijn mensen die geen familie van elkaar zijn, want bij algemene graven bepaalt de begraafplaats wie waar komt te liggen. Omdat er in een algemeen graf meerdere personen worden begraven, kunnen er vaak slechts bescheiden gedenkmonumenten worden geplaatst. De graftermijn van een algemeen graf is tien jaar. Daarna kan het graf worden geruimd. Dat hoeft niet per se te gebeuren, maar dat is afhankelijk van het beleid en de beschikbare ruimte op de begraafplaats. Een algemeen graf is goedkoper dan een eigen graf.

Een familiegraf is ook een graf waarvan de rechten voor langere tijd (twintig of dertig jaar) kunnen worden gekocht. Dit grafrecht kunt u na beëindiging verlengen. In een familiegraf zijn meerdere plaatsen beschikbaar. De prijs van een familiegraf hangt af van de grootte en de termijn van de grafrechten.

Een mausoleum is een bovengrondse grafkelder waar een of meerdere overledenen kunnen worden bijgezet. Belangrijke en welgestelde mensen kiezen tegenwoordig steeds vaker voor deze luxueuze laatste rustplaats. Vanwege het exclusieve karakter is deze bijzondere vorm van begraven niet overal mogelijk.

Aarde of vuur?

Voor veel mensen is begraven de ‘natuurlijke’ bestemming na het leven. Je wordt geboren in de moederschoot en na de dood teruggegeven

aan Moeder Aarde. Ook de gedachte aan het ‘enge’ vuur van de crematie kan de keuze voor begraven bepalen.

(Familie)traditie

Na ruim elf eeuwen van alleen maar begraven, is deze traditie stevig verankerd. Begraven had dan ook altijd de overhand boven cremeren, tot een paar jaar geleden. Sinds 2003 kiest iets meer dan de helft van de Nederlanders voor crematie. Als er een familiegraf is, maakt dat de keuze begraven of cremeren vaak gemakkelijk, hoewel de as natuurlijk ook kan worden bijgezet in het familiegraf. Bovendien kunnen er meer asbussen worden bijgezet dan lijkkasten.

Mausolea: een exclusieve rustplaats op Begraafplaats & Crematorium Westerveld te Driebruis. (foto: Suzanne Boncken)

Religieuze overwegingen

Voor een aantal religieuze overtuigingen is begraven de norm, zoals voor orthodoxe christenen, joden en moslims. Bij de laatste twee stromingen gaat het zelfs om ‘eeuwige’ graven en mogen de graven niet geruimd worden.

Gedenkmogelijkheden

Mensen geven vaak als belangrijkste overweging om te kiezen voor begraven: ‘Dan heb je een plek om naartoe te gaan.’ Een graf biedt inderdaad een plek waar nabestaanden naar toe kunnen komen om te rouwen of om de overledene te gedenken. Zeker wanneer een graf in een mooie omgeving ligt, kan dit nabestaanden een steun bieden bij het verwerken van het verlies van hun dierbare. Het kan heel prettig en troostrijk zijn om met het graf bezig te zijn, bijvoorbeeld door regelmatig bloemen of planten te verzorgen. Het is een plaats van rust en bezinning.

Het grafmonument is het middel bij uitstek om iemand persoonlijk te gedenken. Er is een grote verscheidenheid aan monumenten mogelijk, gemaakt door steenhouwers en kunstenaars. Het is wel belangrijk van tevoren na te gaan welke regels begraafplaatsen hebben over de afmetingen en de materialen voor grafmonumenten. Niet overal is alles toegestaan. Begraafplaatsen kunnen hierin nogal verschillen. Overigens is er ook bij cremieren een mogelijkheid om een gedenkteken te plaatsen op een (urnen)graf. Alleen zijn dit soort graven vaak kleiner.

Kosten

Begraven is over het algemeen duurder dan cremen. Dat komt omdat er grafrechten betaald moeten worden. Ook wordt er vaak een bedrag in rekening gebracht voor onderhoud. De graftarieven verschillen per gemeente en kunnen erg uiteenlopen. Veel gemeenten hebben hun graftarieven de laatste jaren verhoogd, nadat die tarieven lange tijd op hetzelfde niveau gebleven waren. In hoeverre de kosten worden gedekt door de uitvaartverzekering, hangt af van de voorwaarden.

Praktische overwegingen

Bij het kiezen van een bepaalde begraafplaats kunnen verschillende aspecten een rol spelen:

- ▶ tarieven;
- ▶ toegankelijkheid en openingstijden;
- ▶ inrichting en sfeer;
- ▶ voorschriften met betrekking tot grafmonumenten en grafbeplanting.

Fabeltjes

Net als over cremen doen over begraven ook de nodige fabeltjes de ronde. Zo valt het stoffelijk overschot niet 'ten prooi aan de wormen'. Volgens de wet wordt een stoffelijk overschot op minstens 50 centimeter diep begraven, te diep voor wormen. Andere fabeltjes gaan over het levend begraven. In de negentiende eeuw werden ingenieuze uitvindingen toegepast, om te voorkomen dat iemand levend werd begraven. De uitvindingen hebben hun nut nooit hoeven te bewijzen.

Cremeren – punten ter overweging

Idealisme

De voorvechters van crematie in de negentiende eeuw hadden onder andere als argument dat cremeren veel 'hygiënischer' en 'moderner' was dan begraven. Nog steeds vinden veel mensen cremeren een 'eigentijdse' laatste bestemming. Ook omdat cremeren minder beslag legt op de schaarse ruimte dan begraven.

Een argument dat steeds actueler wordt, naarmate meer begraafplaatsen te kampen krijgen met ruimtekort.

Aarde of vuur?

Lucht, water, aarde en vuur. Voor uiteenlopende levensovertuigingen zijn dat vier basiselementen. Aan het einde van het leven kunnen we het stoffelijk overschot toevertrouwen aan de aarde of aan het vuur.

Ongeacht levensbeschouwing heeft aarde of vuur ook een emotionele betekenis voor velen. Waar de een kiest voor de reinigende en louterende kracht van het vuur, geeft de ander de voorkeur aan de 'terugkeer' naar Moeder Aarde.

De relatie tot de overledene

In vergelijking met begraven brengt cremeren na afloop minder verplichtingen, zoals het onderhoud van een graf, met zich mee. Als de relatie met de overledene niet heel hecht was, is er ook geen grote behoefte aan een plek om naderhand naartoe te gaan. Dan is crematie een volwaardige en waardige wijze van dodenbezorging. Maar ook als de emotionele band wél groot is, is de crematie een volwaardige en waardige wijze van dodenbezorging. Je kunt de as van je dierbare steeds dichtbij houden.

Religieuze overwegingen

Hindoestanen kiezen vanuit hun levensovertuiging voor crematie: het vuur bevrijdt de ziel uit het stoffelijk overschot.

Ook in het Boeddhisme vervult het vuur die taak. Anderen, zoals moslims, orthodoxe christenen en joden kiezen vanuit hun religieuze overtuiging juist voor begraven. De katholieke kerk was lange tijd tegenstander van crematie, totdat de paus in 1963 verklaarde geen bezwaar te hebben tegen crematie.

Gedenkmogelijkheden

Waar er na een begrafenis alleen een graf is, zijn er na een crematie veel meer mogelijkheden tot gedenken. We noemen de belangrijkste:

- ▶ bijzetten van een urn in een bestaand graf;
- ▶ bijzetten van een urn in een urnengraf*;
- ▶ plaatsen van een urn in een columbarium;
- ▶ thuis bewaren van de urn;
- ▶ plaatsen van een sierurn in een urnentuin*;
- ▶ verstrooien van as in een bestaand graf;
- ▶ verstrooien van as op een strooiveld*;
- ▶ verstrooien vanaf een boot in zee, uit een vliegtuig over land of over zee. Of (zelf) op het land op een plek die een speciale betekenis heeft (een dierbaar plekje);
- ▶ verstrooien van de as in een ander land, zoals bijvoorbeeld Israël;
- ▶ een deel van de as bewaren in een gedenksieraad, zoals een ring of een ketting;
- ▶ een deel van de as verwerken tot een diamant;
- ▶ een deel van de as verwerken in een schilderij.

Thuis bewaren van de urn.

Plaatsen van een urn in een columbarium.

Plaatsen van een urn in een urnentuin.

Na het verlopen van een graftermijn is verplaatsing van een asbus of urn of verstrooiing van de as altijd nog mogelijk. Ook bij een verhuizing kan de asbus of urn nog worden meegenomen. Na een begrafenis is het meeverhuizen van de stoffelijke resten (welhaast) onmogelijk.

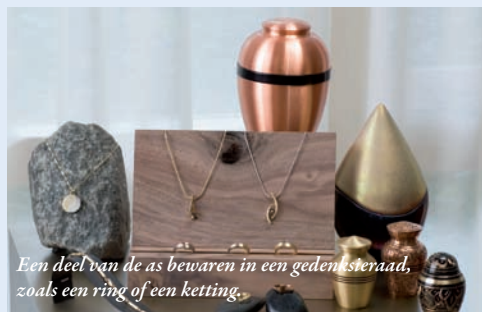
*Vaak behoren deze asbestemmingen ook op een begraafplaats tot de mogelijkheden.

Verstrooien vanuit een vliegtuig in zee.

Bijzitten van een urn in een urnengraf.

Een deel van de as bewaren in een gedenksteraad, zoals een ring of een ketting.

Verstrooien van as op een strooiveld.

Eerdere ervaringen

Bij het maken van een keuze grijpen veel mensen terug op eerdere ervaringen, bijvoorbeeld als ze eerder in een crematorium zijn geweest. Vroeger waren crematoria nogal kil en onpersoonlijk. Dat is sterk veranderd. Tegenwoordig beschikken steeds meer crematoria over een persoonlijke en sfeervolle omgeving, waardoor nabestaanden meer steun bij hun rouw ervaren.

Kosten

Cremeren kan goedkoper zijn dan begraven, maar dit is helemaal afhankelijk van de keuze van wat er met de as gebeurt.

Praktische overwegingen

Bij de keuze van een crematorium spelen naast de inrichting en de sfeer van de verschillende

ruimtes ook nog andere praktische overwegingen mee. Zo kan de bereikbaarheid een rol spelen bij de keuze. Elke gemeente beschikt over een begraafplaats, maar er is niet altijd een crematorium in de buurt. En hoe is het bijvoorbeeld met de capaciteit van de aula en met de dienstverlening? Hoeveel tijd is er beschikbaar voor een standaard plechtigheid? Wat zijn de mogelijkheden voor een plechtigheid op een afwijkend tijdstip? Wat zijn er voor mogelijkheden op het gebied van bijvoorbeeld muziek en catering?

Fabeltjes

Tot slot nog wat over fabeltjes en misverstanden rond cremeren. Er wordt nooit meer dan een overledene tegelijk gecremeerd. Dat mag niet volgens de wet (en bovendien zijn de ovens niet groot genoeg). De as van verschillende overledenen kan dus nooit vermengd raken. Ook zijn crematoria geen grote vervuilers. Er gelden zeer strenge milieueisen voor crematoria en alle crematoria hebben uitgebreide installaties om de gassen die bij verbranding vrij komen te filteren en te reinigen.

Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie

De Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie werd in 1874 als 'Vereniging tot invoering der Lijkenverbranding in Nederland' opgericht met als doel de keuze voor crematie in Nederland mogelijk te maken.

Wettelijke gelijkstelling

Bij het honderdjarig bestaan in 1974 ontving de Vereniging - als kroon op haar werk - het predicaat 'Koninklijk' vanwege de belangrijke rol die zij gespeeld had bij de acceptatie van cremeren in Nederland. Het was echter pas in 1991 (117 jaar na de oprichting!) dat de wet begraven en cremeren gelijk stelde. De Vereniging speelde niet alleen een belangrijke rol bij de legalisering van cremeren, maar doet dit nu ook bij de voorlichting over de behandeling van het menselijk lichaam na de dood.

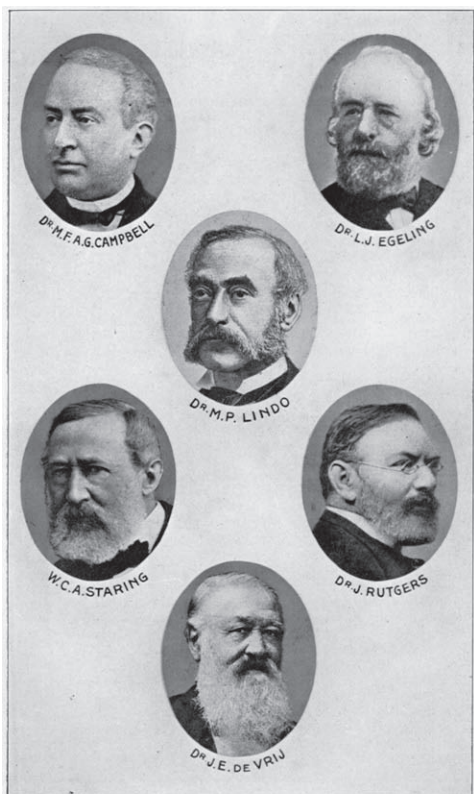

Ideële activiteiten

Om zich volledig op ideële activiteiten te kunnen concentreren werden in 1990 de zakelijke activiteiten van de Vereniging ondergebracht in een vennootschap ('de Facultatieve Groep'). De Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie blijft zich echter voortdurend inzetten voor het bevorderen van een bewuste keuze door iedereen tussen cremeren en begraven.

De toekomst

De Koninklijke Vereniging - met bijna 100.000 leden - heeft de afgelopen jaren veel bereikt. Dit betekent echter zeker niet dat zij nu voldaan achterover kan leunen. Vandaar dat er - kijkend naar zaken als informatieverschaffing, voorlichting, educatie en alternatieve dodenbezorging - diverse activiteiten worden ontwikkeld en uitgevoerd, waardoor de Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie met elan naar de toekomst blijft kijken.

De stichters van de Vereniging voor Facultatieve Lijkverbranding.

De website www.eigenkeuzesbijeenoverlijden.nl is een van de projecten van de Vereniging.

Internationale contacten

Ook internationaal is de Koninklijke Vereniging actief met het leggen van contacten met organisaties die zich bezig houden met de keuzevrijheid tussen begraven en cremeren. Dit gebeurt onder andere via de International Cremation Federation (ICF), waarvan de Vereniging medeoprichter is. Ook heeft de Koninklijke Vereniging zeer goede banden met haar iets oudere zustervereniging in Engeland, the Cremation Society of Great Britain.

www.cremerenofbegraven.org

de Facultatieve

Koninklijke Vereniging voor Facultatieve Crematie

Koninklijke Vereniging voor
Facultatieve Crematie

Van Stolkweg 29a

2585 JN Den Haag

T: 070 - 351 88 00

F: 070 - 358 58 50

E: info@kon-ver-facultatieve.org

info@cremerenofbegraven.org

W: www.kon-ver-facultatieve.org